



gemeente  
**Tubbergen**

# Ambitiedocument Toerisme & recreatie

*'De gemeenten Tubbergen en Dinkelland werken samen  
aan een vitaal en leefbare toeristische bestemming.'*



gemeente **Dinkelland**

## COLOFON

Dit document is opgesteld door de ambtelijke werkorganisatie Noaberkracht.  
De gemeenten Dinkelland en Tubbergen werken samen om inwoners nog beter van dienst te kunnen zijn.  
Dit doen zij onder de naam Noaberkracht.

**Datum:** 9 juli 2024

### **Inlichtingen bij:**

I.E.M. Nijmeijer  
Beleidsmedewerker toerisme en recreatie  
Organisatieonderdeel Samenleving  
Team Maatschappij, Economie en Vastgoed  
Noaberkracht Dinkelland Tubbergen

### **Gemeente Dinkelland**

Nicolaasplein 5 | Postbus 11  
7590 AA Denekamp  
Tel . 0541 854 100  
Fax. 0541 854 320  
[info@dinkelland.nl](mailto:info@dinkelland.nl)  
[www.dinkelland.nl](http://www.dinkelland.nl)

### **Gemeente Tubbergen**

Raadhuisplein 1 | Postbus 30  
7650 AA Tubbergen  
Tel. 0546 628 000  
Fax. 0546 628 111  
[gemeente@tubbergen.nl](mailto:gemeente@tubbergen.nl)  
[www.tubbergen.nl](http://www.tubbergen.nl)

### **Noaberkracht Dinkelland Tubbergen**

Postbus 21 | 7590 AA | Denekamp  
[info@noaberkracht.nl](mailto:info@noaberkracht.nl)



*dat werkt gewoon beter*

## Voorwoord

### Groei van bezoekers biedt volop kansen voor Tubbergen en Dinkelland!

“Met veel plezier bieden wij dit ambitiesdocument over toerisme en recreatie aan. Dit document is het resultaat van een intensieve samenwerking tussen Twente Marketing, Marketing Oost, de lokale VVV's en Tourist info's, ondernemers en andere betrokkenen uit Noordoost Twente. Veel dank gaat uit naar de gemeenten in Noordoost Twente en het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC).

Het NBTC verwacht dat het aantal binnenlandse en buitenlandse bezoekers tot 2030 sterk zal stijgen. Dat merken we ook in de gemeenten Tubbergen en Dinkelland. Om deze groei goed te laten verlopen en om de voordelen van toerisme volop te benutten, ondernemen we nu actie. Dat doen we onder meer met dit ambitiesdocument.

Lokale middenstanders, zoals vrijetijdsondernemers en supermarkten, profiteren van de komst van de bezoekers. Ook andere voorzieningen, zoals culturele instellingen, merken de voordelen. De impact van toerisme gaat echter verder dan alleen economisch. Het wordt drukker in onze (dorps)kernen en in ons landschap. Bezoekers hebben daarmee invloed op onze omgeving en op onze inwoner.

Iedereen, zowel inwoners als bezoekers, moet zich prettig en welkom voelen in onze gemeenten. Door kwalitatief hoogwaardig plezier en vermaak te bieden, wordt een verblijf aangenamer voor iedereen.

Met dit ambitiesdocument wegen we de voor- en nadelen van toerisme tegen elkaar af en vertalen dit naar een concreet programma. We richten ons niet alleen op meer bezoekers, maar gaan voornamelijk voor kwaliteit. We letten daarbij op verschillende aspecten en houden de leefbaarheid in de gaten. Het sleutelwoord in dit document is 'balans'.

We werken samen met de gemeenten Oldenzaal en Losser. Met hen vormen we een toeristische bestemming met vergelijkbare uitdagingen ten aanzien van de leefbaarheid, de economie en natuur. De vier gemeenten in Noordoost Twente zorgen er samen voor dat toerisme een zo positief mogelijke invloed heeft op de leefbaarheid.

We stellen geen eigen visie op, maar wij sluiten aan bij de visie “Vrij zijn in Twente” van Twente Marketing en van ons als 14 Twentse gemeenten. Dit ambitiesdocument geeft handvatten voor investeringen en beleid.”

#### **Benno Brand**

Wethouder Toerisme & Recreatie  
Gemeente Dinkelland



#### **Ursula Bekhuis**

Wethouder Toerisme & Recreatie  
Gemeente Tubbergen





## Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Samenvatting	5
Inleiding	7
Bestemmingsmanagement	8
<b>Stap 1) Analysefase</b>	9
Constateringen Analysefase	10
1) Beleving en drukte zijn in balans	10
2) Ons gebieds-DNA is van onschatbare waarde	11
3) Het gebied heeft nog ontwikkelruimte voor diverse doelgroepen	12
4) (Blijven) samenwerken helpt de sector verder	13
<b>Stap 2) Ambitiefase</b>	14
Ambitie Noordoost Twente	14
<b>Stap 3) Ontwikkelkader</b>	15
Programmaliijn 1) Bestemmingsmanagement	16
Programmaliijn 2) Profilering op basis van cultuur en landschap	17
Programmaliijn 3) Onweerstaanbaar aanbod	18
Programmaliijn 4 ) Samenwerking	19

<b>BIJLAGEN Analysefase</b>	20
<i>Bijlage 1) Economische waarde</i>	21
<i>Bijlage 2) De bezoeker in beeld</i>	22
<i>Bijlage 3) Het aanbod in beeld</i>	25
<i>Bijlage 4) Integrale beleidsanalyse op hoofdlijnen</i>	28



## Samenvatting

Het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen verwacht dat het aantal binnenlandse en inkomende bezoekers tot 2030 flink zal blijven stijgen. De groei in de sector is voelbaar en zichtbaar in Noordoost Twente. Om bezoekersstromen te kunnen beheersen en de kansen die toerisme met zich meebrengt te verzilveren komen de gemeenten samen in actie.

Noordoost Twente is van nature een toeristische bestemming. De toerist en de recreant zien geen gemeentegrenzen en bewegen zich vrij door de vier gemeenten. De Noordoost Twentse gemeenten pakken daarom samen de handschoen op om het gebied als toeristische bestemming te ontwikkelen. Samen werken zij aan een ambitie. Met de ambitie stappen zij af van een kwantitatieve en eenzijdige benadering van 'de toerist' en gaan voor een kwalitatieve en integrale aanpak. Met de ambitie hebben zij oog voor diverse domeinen én de leefbaarheid. Het sleutelwoord is 'balans'.

In 2023 hebben de gemeenten van Noordoost Twente de lusten en de lasten van de toeristische sector in Noordoost Twente in kaart gebracht. Deze analyse heeft vier constateringenvoortgebracht.

### 1) Beleving en drukte zijn in balans

De toeristische intensiteit is relatief hoog in Noordoost Twente. Dit kan, naast positieve, mogelijk negatieve invloed hebben op de leefomgeving en welbevinden van inwoners. Op basis van de analyse kan gesteld worden dat, met uitzonderingen daar gelaten, de drukte op het landschap en in (dorps)kernen in combinatie met de aanwezige voorzieningen momenteel nog in balans zijn. Inwoners lijken over het algemeen de positieve kant van het toerisme in te zien. Met name economisch. Om dit te behouden is het van belang om samen met de sector en met stakeholders te blijven werken aan deze balans. De sector doet dit door in te spelen op de vraag van de consument. De overheid doet dit door drukte te monitoren, waar nodig (fysieke) maatregelen te treffen en/of beleidsmaatregelen door te voeren.

### 2) Ons gebieds-DNA is van onschatbare waarde

Het Noordoost Twentse cultureel - en landschappelijke (immaterieel) erfgoed leent zich uitermate voor de thematische ontwikkeling van de toeristische sector en haar aanbod. Het is uniek binnen Twente. De huidige bezoeker komt voor dit aanbod. Kansen voor de toeristische ontwikkeling van Noordoost Twente als bestemming liggen met name op: 1) het beter ontsluiten, 2) het verbinden en 3) het geschikt maken van het huidige culturele en landschappelijke aanbod voor kansrijke doelgroepen (leefstijlen).

Door diverse (landelijke) beleidsmaatregelen wordt de druk op de vierkante meters in Nederland steeds groter. Maatregelen die meters opeisen hebben impact op de beschikbare ruimte voor beleving, het landschap en de ruimte voor 'de toerist'. In het behouden en het beschermen van hetgeen dat ons uniek maakt rust een uitdaging.

### 3) Het gebied heeft nog ontwikkelruimte voor diverse doelgroepen

Noordoost Twente kent veel verblijfs- en dagrecreatieve bedrijven. Het aanbod ligt verspreid over de gemeenten en bedient diverse doelgroepen (leefstijlen). De dichtheid van het aanbod is, op enkele locaties na, voldoende. Qua type bedrijven lijkt er markt- en ontwikkelruimte cq. beddenscapaciteit voor hotels, campings, en in mindere mate voor bungalowaanbod, camperaanbod, losse vakantiewoningen en dagrecreatieve toetreders.

Om in te kunnen spelen op de marktruimte is niet alleen de aanwezige beddenscapaciteit van belang, maar ook het concept en de doelgroep (leefstijl). Vraag- en aanbod kan beter op elkaar afgestemd worden in Noordoost Twente. De ontwikkelingen binnen de markt zijn uiteraard in grote mate afhankelijk van initiatiefnemers en ondernemers die het aanbod creëren. De overheid kan o.a. bijdragen door diversiteit te stimuleren in haar beleid en initiatiefnemers en ondernemers te adviseren.

### 4) (Blijven) samenwerken helpt de sector verder

De toeristisch recreatieve samenwerkingsverbanden die de gemeenten Tubbergen en Dinkelland hebben worden door de sector als positief ervaren. Een gelijk speelveld voor ondernemers, contact met de sector én gezamenlijke investeringen helpen de sector verder.

### Ambitie

Op basis van de analyse wordt de ambitie bepaald: de stip op de horizon. Oftewel, de richting waarin Noordoost Twente zich wil bewegen om de sector duurzaam te laten ontwikkelen. In Noordoost Twente hebben de gemeenten in samenwerking met de sector de volgende ambitie opgesteld:

## Ambitie Noordoost Twente

*TROTS. In Noordoost Twente zijn we trots en dat gaan we laten zien. We zijn trots op onze betrokken inwoners, ons unieke landschap, ons culturele erfgoed en alles wat we te bieden hebben.*

*Voor ons is de leefbaarheid en de brede welvaart (Bruto Twents Geluk) van onze inwoners het grootste streven. We zien dat de toeristische sector daarin een belangrijke bijdrage levert. Daarvoor moeten we inzetten op een nog sterkere samenwerking in het gebied. Met behoud van het eigen karakter van elke gemeente zorgen we dat we onze krachten bundelen, grenzen laten vervagen en als één sterke regio doorgroeien.*

*De toeristische sector werkt als katalysator om het gebied optimaal tot bloei te laten komen en alle inwoners daarvan te laten profiteren. We ontwikkelen nieuw aanbod waar de gewenste bezoeker op af komt én waarvan onze inwoners blij worden.*

*Ons bijzondere landschap en het culturele erfgoed zijn daarbij van onschatbare waarde en daarom essentieel om te behouden en te laten zien. Via verhaallijnen zijn we verbonden met de hele regio. In Twente kun je vrij zijn. In Noordoost Twente betekent dit dat iedereen welkom is en de rust en ruimte kan vinden om zich op eigen wijze te ontspannen en te vermaken.*

### Ontwikkeldkader

De ambitie kan alleen maar verder gebracht worden wanneer deze omgezet wordt naar programmalijnen met bijbehorende projecten en processen. Het ontwikkeldkader is richtinggevend voor zowel de ontwikkeling van de bestemming als het aanbod binnen die bestemming (vraagsturing). De vier constateringingen uit de analysefase en de ambitie zijn vertaald naar vier programmalijnen met projecten en processen t.b.v. de huidige bestuursperiode (t/m Q2 2026).

### Programmalijn 1) Bestemmingsmanagement

De verwachte kwantitatieve groei van de sector vraagt om blijvende inzet op bestemmingsmanagement en daarmee het blijven stellen van de vraag: 'zijn de lusten en de lasten van toerisme nog in balans?' Om antwoord te kunnen blijven geven op de vraag is data belangrijk. Het blijven monitoren van drukte, de economische waarde, de toeristische beleving, en de sociale draagkracht onder inwoners zijn een must voor het voeren van beleid en het managen van bezoekersstromen. Data geeft handvatten voor het treffen van (fysieke) maatregelen en/of het invoeren van beleidsmaatregelen. Om de sociale draagkracht te behouden maken wij inwoners onderdeel van de toeristische ontwikkeling van het gebied.

### Programmalijn 2) Profilering op basis van cultuur en landschap

De TROTS vertalen de gemeenten naar concrete producten en marketing. Hierbij zoeken zij de samenwerking op met de VVV's/Tourist info's. Het bestaande aanbod wordt beter ontsloten. Tevens wordt het aanbod geschikt gemaakt voor kansrijke doelgroepen (leefstijlen). Daarnaast zetten de gemeenten zich in voor het behouden en borgen van het (immaterieel) cultureel en landschappelijk erfgoed.

### Programmalijn 3) Onweerstaanbaar aanbod

De gemeenten gaan (nieuw) gebiedseigen aanbod ontwikkelen en stimuleren. Daarnaast blijven zij mogelijkheden bieden voor marktconforme en gebiedspassende bedrijvigheid. Ontwikkelingen binnen de markt zijn in grote mate afhankelijk van initiatiefnemers en ondernemers die het aanbod creëren. De gemeenten blijven de marktontwikkelingen monitoren en adviseren initiatiefnemers en ondernemers. Waar nodig passen zij het beleid en de (toeristische) voorzieningen aan.

### Programmalijn 4) Samenwerking

De gemeenten behouden en versterken de samenwerking in de sector op alle niveaus. De huidige situatie wordt voortgezet.

## Inleiding

Het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen verwacht dat het aantal binnenlandse en inkomende bezoekers tot 2030 flink zal blijven stijgen (*gemiddeld 36% groei t.o.v. 2018*). Met name in de steden en op iconische locaties kan door overbelasting een druk op de leefbaarheid ontstaan. Anderzijds zijn er ook plekken die nog onvoldoende profijt hebben van de kansen en de economische impuls die toerisme en bezoekersstromen kunnen bieden.

De groei in de sector is voelbaar en zichtbaar in Tubbergen en Dinkelland. De gemeente Tubbergen groeit mee in het landelijke verwachtingspatroon met 258.420 overnachtingen in 2018 t.o.v. 304.980 in 2022. De gemeente Dinkelland heeft de verwachte Nederlandse groei met 36% t.o.v. van 2018 al overschreden. Van 365.236 overnachtingen in 2018 naar 564.032 in 2022.

Bezoekers zorgen voor directe impulsen aan vrijetijdsondernemers én indirecte impulsen aan diverse faciliteiten. Denk hierbij aan supermarkten en (culturele) instellingen. Tevens hebben bezoekers impact op het landschap, de (dorps)kernen en de inwoner. De impact van de sector is daarmee veel groter dan enkel economisch. Om bezoekersstromen te kunnen beheersen en de kansen die toerisme met zich meebrengt te verzilveren komen de gemeenten in actie.

Dit document vertaalt drie documenten (landelijk, provinciaal en Twente) naar gemeentelijk niveau door middel van een ambitie en bijbehorende programmalijnen en projecten. Het document geeft handvatten voor investeringen en beleid.

**Landelijk:** De landelijke visie *Perspectief 2030* van het Nationaal Bureau van Toerisme en Congressen (NBTC) gaat over de duurzame ontwikkeling van de bestemming Nederland en de veranderende rol van toerisme. Over de transformatiekracht van toerisme en de bijdrage die deze sector levert aan de maatschappelijke opgaven van ons land. Een duurzame ontwikkeling vraagt om een nieuwe aanpak, met het gezamenlijke belang van bezoekers, bedrijven en bewoners voorop. Zodat toerisme straks bijdraagt aan het welzijn en de welvaart in heel Nederland. De theorie over 'bestemmingsmanagement' van het NBTC vormt de basis van dit document.

**Provinciaal:** Gastvrij Overijssel is het netwerkplatform waarin toeristische (markt)partijen in Overijssel samenwerken. Elke 4 jaar maakt het platform een nieuw uitvoeringsplan. In het huidige uitvoeringsplan: *Position Paper 2024-2027*, ziet het platform toerisme als kans voor het landelijk gebied. Dit document presenteert de huidige kansen die er liggen voor de gemeenten Tubbergen en Dinkelland als één van deze landelijke gebieden.

**Twente:** In 2022 heeft Twente haar visie voor de vrijetijdsector vastgesteld: "Vrij zijn in Twente". Met de visie wil Twente de sector laten bijdragen aan het leef- en vestigingsklimaat in Twente. De vrijetijdsector levert een belangrijke bijdrage in het verhogen van het Bruto Twents Geluk. Met de visie wil Twente werken aan talent, zet Twente zich in voor het Tukker-DNA, én richt Twente zich op een wendbare en veerkrachtige (verblijfs)sector. Streekeigenheid heeft een nadrukkelijke plek gekregen in de Twentse Promotie. Met verhaallijnen over de Tubanti (de Tukker) en Textiel & IJzeren Eeuw zal Twente in haar promotie Twente ademen. Met dit document wordt de Twentse visie vertaald naar concrete stappen op lokaal niveau.

## Bestemmingsmanagement

Een toeristische bestemming is een gebied of streek waar toeristen en recreanten verblijven en recreëren. Binnen de bestemming vindt een wisselwerking plaats van bezoekers tussen diverse locaties. Tevens speelt het toerisme een aanzienlijke rol binnen de economie en de leefbaarheid van het gebied.

Noordoost Twente is van nature een toeristische bestemming. De toerist en de recreant zien geen gemeentegrenzen en bewegen zich vrij door de vier gemeenten. De gemeenten hebben een gelijkwaardig gebieds-DNA en cultuur- en natuurlandschap binnen Twente. Tevens staat het gebied voor vergelijkbare uitdagingen en opgaven ten aanzien van de leefbaarheid, de economie en de natuur. De Noordoost Twentse gemeenten pakken daarom samen de handschoen op om het gebied als toeristische bestemming te ontwikkelen.

De gemeenten volgen hiervoor het stappenplan uit het model van het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen ten aanzien van bestemmingsmanagement. Dit document houdt op hoofdlijnen de opbouw van deze stappen aan. Bestemmingsmanagement is een combinatie van strategische plannen en doelgerichte activiteiten om een gebied optimaal te laten profiteren van toerisme. De gemeenten streven samen naar een waardevol bezoek, unieke en aantrekkelijke ervaringen, verbeterde voorzieningen en kwalitatief hoogwaardige dienstverlening. Bestemmingsmanagement is dynamisch. Het is van belang om de plannen te blijven monitoren, te evalueren en waar nodig bij te sturen. In dit document worden diverse processen en onderzoeken genoemd die hiervoor nodig zijn om in te blijven spelen op ontwikkelingen in de markt.

De organisatie van, en de netwerken binnen, de sector zijn geen onderdeel van het stappenplan. Zij omvatten wel alle lagen en partners die een rol spelen binnen de bestemming. In dit document worden diverse partners genoemd en worden tevens de randvoorwaarden geschetst die nodig zijn om de ambitie te doen slagen.

1

**Stap 1: Analysefase.** In deze fase wordt de huidige situatie in kaart gebracht. Een grondige analyse is essentieel voor het ontwikkelen van effectief beleid. Hierbij wordt onder andere gekeken naar vraag en aanbod en de impact van de bezoeker op het gebied. De analyse vormt de basis voor vervolgstappen.

2

**Stap 2: Ambitiefase.** Op basis van de analyse wordt de ambitie bepaald: de stip op de horizon. Oftewel, de richting waarin Noordoost Twente zich wil bewegen om de sector duurzaam te laten ontwikkelen.

3

**Stap 3: Ontwikkelkader.** Het ontwikkelkader is richtinggevend voor zowel de ontwikkeling van de bestemming als het aanbod binnen die bestemming (vraagsturing). Waar de ambitie gaat over de stip op de horizon, gaat het ontwikkelkader in op programmalijnen en acties hoe de gemeenten dat willen bereiken.





## Stap 1: Analysefase

In deze fase wordt de huidige situatie in kaart gebracht. Een grondige analyse is essentieel voor het ontwikkelen van effectief beleid. Hierbij wordt onder andere gekeken naar vraag en aanbod en de impact van de bezoeker op het gebied. De analyse vormt de basis voor vervolgstappen.

In 2023 hebben de gemeenten in Noordoost Twente de lusten en de lasten van de toeristische sector in Noordoost Twente in kaart gebracht. Dit heet ook wel een impact- vs. draagkrachtanalyse. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste constatering uit de analyse. Om het document zelf bondig te houden zijn enkele onderdelen uit de analyse verplaatst naar de bijlage. In de bijlage treft u achtergrondinformatie over:

- De economische waarde van de toerist en de recreant;
- De type toeristen en recreanten die Noordoost Twente aantrekt;
- Vraag- en aanbod binnen de sector;
- Een integrale beleidsscan binnen Tubbergen en Dinkelland.

De analysefase heeft geleid tot vier constatering:

- 1) Beleving en drukte zijn in balans;
- 2) Ons gebieds-DNA is van onschatbare waarde;
- 3) Het gebied heeft nog ontwikkelruimte voor diverse doelgroepen;
- 4) (Blijven) samenwerken helpt de sector verder.

In de analysefase hebben de gemeenten gebruik gemaakt van informatie die aanwezig is. Dit zijn diverse bronnen op landelijk, provinciaal, Twents of lokaal niveau. In de analyse wordt vermeld wanneer er informatie ontbreekt die wenselijk is voor het trekken van betere conclusies. De gemeenten hebben tevens gebruik gemaakt van Resono-data om drukte op toeristische locaties te meten.

De bevindingen uit de sector zelf zijn erg belangrijk. In november 2023 zijn er daarom twee identieke sessies georganiseerd met de ondernemers en stakeholders uit Noordoost Twente. De bevindingen uit de sessies zijn meegenomen in de gehele analyse. Daarnaast heeft er intern een (ambtelijke) analyse plaatsgevonden binnen diverse domeinen om integrale verbanden te leggen.

### **RESONO**

*Het bedrijf Resono maakt gebruik van de geanonimiseerde data uit apps, waaronder weer, verkeer en navigatie apps. Die data gooien zij als het ware op één hoop en analyseren ze met behulp van hun eigen big data platform. Alles is anoniem, ze weten alleen aantallen, niet wie het zijn. Met behulp van Marketing Oost hebben de vier gemeenten meerdere locaties binnen Noordoost Twente onderzocht en geanalyseerd. De bevindingen uit de data hebben bijgedragen aan de analyse. Doormiddel van Resono-data meten we waar mensen zijn geweest en wat hun bezoekersprofiel is.*

## Constateringen Analysefase

### 1) Beleving en drukte zijn in balans

De gemeente Tubbergen en Dinkelland zijn gezamenlijk goed voor 869.012 toeristische overnachtingen (2022). In Dinkelland zijn dit er 564.032 en in Tubbergen 304.980. De gemeenten zijn hiermee gezamenlijk verantwoordelijk voor **22.8 % van het totale Twentse product** (3.8 miljoen in 2022). En 10.3 % van het totale Provinciale product (8.4 miljoen in 2022).

De toeristische intensiteit is de verhouding tussen de aantallen bezoekers (toeristen) en de aantallen inwoners op een bepaalde locatie. De toeristische intensiteit bestaat uit **2,7 overnachtingen per dag per 100 inwoners** in Noordoost Twente. Dit ligt boven het Overijssels gemiddelde (2,3) en ruim boven het Nederlands gemiddelde van 2,0.

De toeristische dichtheid is de verhouding tussen aantallen bezoekers (toeristen) en de oppervlakte van een bestemming, oftewel de dichtheid van toerisme. De toeristische dichtheid bestaat uit **6,3 overnachtingen per dag per km<sup>2</sup>** in Noordoost Twente. Dit ligt sterk boven het Overijssels gemiddelde van 4,8, en onder het Nederlands gemiddelde van 6,7.

Het aantal unieke bezoekers (toeristen, recreanten en inwoners) in Noordoost Twente in 2022 was 7,4 miljoen. De opbouw van het aantal bezoeken is door de maanden heen in de meeste gebieden gelijk. Vanaf mei wordt het drukker in Noordoost Twente. De meeste bezoeken zijn in augustus en september.

Bezoekers hebben invloed op de inwoners van een bestemming. Tegenover de toeristische druk staat daarom de sociale draagkracht van inwoners. Hierbij gaat het om de houding en tolerantie van inwoners ten aanzien van (de ontwikkeling van) toerisme en recreatie. De toeristische intensiteit is relatief hoog in Noordoost Twente. Dit kan, naast positieve, mogelijk negatieve invloed hebben op de leefomgeving en welbevinden van inwoners. Hoewel hier geen compleet en betrouwbaar beeld van is, zijn er wel signalen dat de overlast incidenteel lijkt toe te nemen. Vooral tijdens evenementen en in het hoogseizoen. Men is gewend aan toeristen, maar op bepaalde locaties in Noordoost Twente lijkt de schoen te gaan wringen. Denk hierbij aan de Tankenberg, het Lutterzand (op bepaalde delen), de omgeving van Vasse, en het Singraven. De sociale draagkracht in Ootmarsum heeft de gemeente Dinkelland in 2021 nog onderzocht. Inwoners lijken verder over het algemeen de positieve kant van het toerisme in te zien. Dit komt met name door het positieve effect op lokale voorzieningen.

Naast de economische impuls aan Noordoost Twente, *zie hiervoor bijlage 1 Economische waarde*, heeft de sector immers invloed op het vrijetijdsproduct voor de inwoners zelf (recreatie, horeca, cultuur, detailhandel, etc.). Het is echter wel belangrijk om signalen van inwoners en betrokkenen over ervaren drukte serieus te nemen bij de verdere ontwikkeling van Noordoost Twente als toeristische bestemming.

Op basis van de analyse kan gesteld worden dat de feitelijke en de ervaren drukte nog met elkaar in balans zijn. Om dit te behouden is het van belang om samen met de sector en met stakeholders te blijven werken aan deze balans. De sector doet dit door in te spelen op de vraag van de consument. De overheid doet dit door drukte te monitoren, waar nodig (fysieke) maatregelen te treffen en/of beleidsmaatregelen door te voeren.

***Ootmarsum.** Uit onderzoek van de gemeente Dinkelland (2021) in Ootmarsum bleek dat inwoners buiten het toeristisch seizoen weinig tot geen hinder ondervinden van bezoekers. Echter, een derde van de inwoners ondervindt redelijk tot veel hinder van (toeristische) bezoekers in het hoogseizoen. Voor de gemeente was dit een belangrijk gegeven om fysieke maatregelen te treffen in het centrum in overleg met diverse partijen. Denk hierbij aan de aanpassing van het parkeerbeleid en extra fietsenstallingen en uitgebreide terrassen in het hoogseizoen.*

## 2) Ons gebieds-DNA is van onschatbare waarde

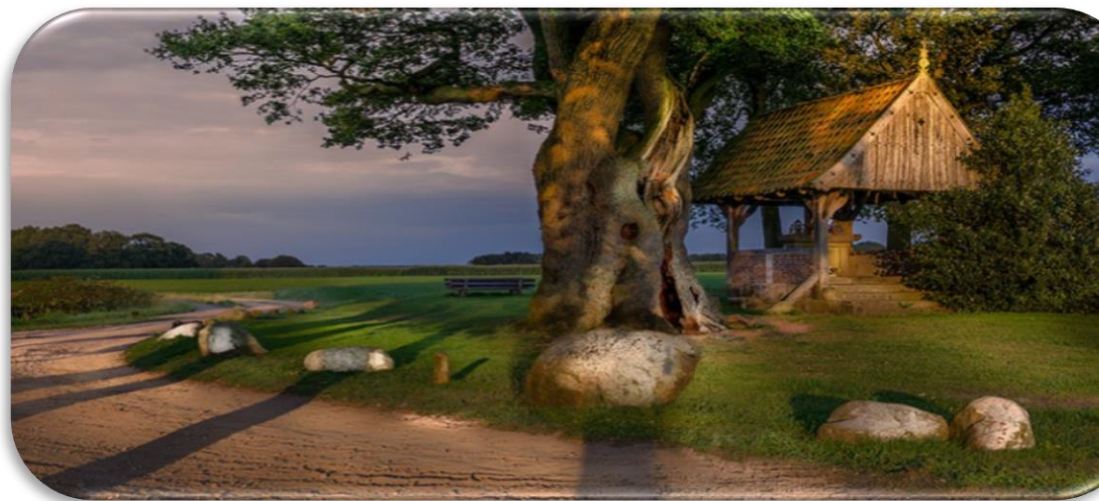
Onze cultuur en ons landschap vormen de identiteit van de streek als toeristisch bestemming. Zij hebben van nature een recreatieve aantrekkingskracht. Het Noordoost Twentse cultureel - en landschappelijke (immaterieel) erfgoed leent zich uitermate voor de thematische ontwikkeling van de toeristische sector en haar aanbod. Ondernemers en stakeholders spreken veelvuldig hun trots uit over dit (unieke) afwisselende aanbod. Denk hierbij aan routes, producten, locaties, evenementen en arrangementen. Er zijn veel bijzondere en historische plekken die elk op hun eigen manier een stukje van het verhaal van Noordoost Twente vertellen. Door de loop der jaren is er al erg veel aanbod ontwikkeld gericht op de textielgeschiedenis, archeologie, het coulissenlandschap en mythen en sagen uit het gebied. De basis is gelegd en de bezoeker komt voor dit aanbod.

De natuurgebieden; Het Lutterzand, Het Springendal en Dal van de Mosbeek kennen landelijke bekendheid. Zij worden gemiddeld door de bezoeker gewaardeerd met het cijfer 8. In de gebieden wordt er met name gefietst en gewandeld. Fietsen en wandelen staan in Overijssel in de top-5 van ondernomen vrijetijdsactiviteiten. De algemene beoordeling van het regionale wandelnetwerk is een 8,3. Voor het fietsnetwerk is dit een 8,1. De score van het fietsnetwerk wordt bevestigd door een onderzoek uit 2022 van ANWB: daar beoordeelden 684 respondenten het fietsnetwerk in Overijssel met gemiddeld een 8,3.

Een grote uitdaging die voor ons ligt is de transitie van het buitengebied; ons landschap. De natuurgebieden en het coulissenlandschap zijn het uithangbord voor het gebied. De ontwikkeling van de natuurgebieden inclusief voorzieningen kan kansen voor toerisme met zich meebrengen zolang de natuur 'benut' en 'beleefd' mag blijven. Dit brengt tevens een uitdaging met zich mee. Kwetsbare flora en fauna in combinatie met de (verwachte) hoeveelheid bezoekers spelen een belangrijke rol in de mate van 'benutten' en 'beleven' van een gebied. De drukte en de voorzieningen dienen met elkaar in balans te blijven.

Door diverse (landelijke) beleidsmaatregelen wordt de druk op de vierkante meters in Nederland steeds groter. Generieke maatregelen die meters opeisen hebben impact op het gebied en daarmee ook op de beschikbare ruimte voor (recreatieve) beleving en de ruimte voor 'de toerist'. Zo spelen agrariërs spelen momenteel een rol in de (recreatieve) beleving en de toegankelijkheid van het buitengebied. Het mogelijk wegvallen van agrariërs als partners in het buitengebied heeft dan ook direct impact op o.a. het onderhoud en de beleving van het landschap.

Kansen voor de toeristische ontwikkeling van Noordoost Twente als bestemming liggen met name op het beter ontsluiten, het verbinden en het geschikt maken van het huidige aanbod voor kansrijke doelgroepen (leefstijlen) (zie onder constatering 3). In het behouden en het beschermen van hetgeen dat ons uniek maakt als sub-regio binnen Twente; ons (immaterieel)cultureel en landschappelijke erfgoed, rust een uitdaging. Op basis van de goede waardering van onze natuurgebieden kan gesteld worden dat de aanwezige voorzieningen in de gebieden nog in orde zijn.



### 3) Het gebied heeft nog ontwikkelruimte voor diverse doelgroepen

Noordoost Twente kent veel verblijfs- en dagrecreatieve bedrijven. Het aanbod ligt verspreid over de gemeenten en bedient diverse doelgroepen (leefstijlen). De dichtheid van het aanbod is, op enkele locaties na, voldoende. Qua type bedrijven lijkt er markt- en ontwikkelruimte cq. beddenscapaciteit voor hotels, campings, en in mindere mate voor bungalowaanbod, camperaanbod, losse vakantiewoningen en dagrecreatieve toetreders.

Om in te kunnen spelen op de marktruimte is niet alleen de aanwezige beddenscapaciteit van belang. Binnen de sector wordt er tevens gekeken naar het concept en de type doelgroep (leefstijl) die hiermee wordt aangeboord. Doelgroepen worden geanalyseerd op basis van het BSR-model en de zeven leefstijlen van Leefstijlvinder Vakantie en Vrije Tijd. Het model beschrijft de beleefwereld van de bezoeker en wat hij/zij onderneemt in zijn/haar vrije tijd. In de *bijlage 2 De bezoeker in beeld* worden de leefstijlen beschreven.

Het huidige bezoekersprofiel van Noordoost Twente is onderzocht. Het profiel komt in grote mate overeen met ons inwonersprofiel. Het inwonersbestand van Noordoost Twente bestaat voor het grootste deel uit stijlzoekers (19%) en rustzoekers (18%). Daarnaast wonen er in Noordoost Twente meer harmoniezoekers (13%) en verbindingszoekers (16%) dan gemiddeld in Nederland. De bezoeker komt met name naar het gebied om te onthaasten. De meest ondernomen activiteiten zijn wandelen en fietsen. Ook komt men hier graag om tijd samen (met het gezin) door te brengen en plezier te maken. De bezoeker is geïnteresseerd in, en komt voor, onze culturele en landschappelijke producten.

Vraag- en aanbod binnen de sector kan beter op elkaar afgestemd worden. Zo komen er in het gebied relatief veel stijlzoekers (19%) en inzichtzoekers (16%) t.o.v. de Nederlandse markt, maar spelen verblijf- en dagrecreatieve bedrijven hier nog onvoldoende op in. Voor deze twee doelgroepen bestaat ontwikkelruimte. Met name omdat het inwonersbestand ook uit deze doelgroepen bestaat. De harmoniezoeker (15%) en de verbindingszoeker (15%) komen ook graag in Noordoost Twente. Voor deze doelgroepen zien wij daarentegen een oververtegenwoordiging aan aanbod binnen zowel de verblijfs- als dagrecreatieve aanbieders t.o.v. de vraag. Voor deze twee doelgroepen lijkt de ontwikkelruimte daarom niet aanwezig, dan wel beperkt.

Daarnaast hebben de gemeenten veel dagrecreatief aanbod voor de avontuurzoeker en de rustzoeker, maar weten deze doelgroepen het gebied nog niet altijd te vinden. Dit kan te wijten zijn aan het gemis van verblijfsaanbod voor deze doelgroepen. Voor deze twee doelgroepen bestaat ontwikkelruimte binnen de verblijfssector om het dag- en verblijfsrecreatief aanbod op elkaar te laten aansluiten. Voor de plezierzoeker lijkt er zowel dagrecreatieve als verblijfsrecreatieve ontwikkelruimte te zijn.

De ontwikkelingen binnen de markt zijn uiteraard in grote mate afhankelijk van initiatiefnemers en ondernemers die het aanbod creëren. De overheid kan bijdragen door diversiteit te stimuleren in haar beleid, ontwikkelingen in de markt te monitoren, initiatiefnemers en ondernemers te adviseren, en te investeren in het beleven en het behouden van de identiteit van de bestemming.





#### 4) (Blijven) samenwerken helpt de sector verder

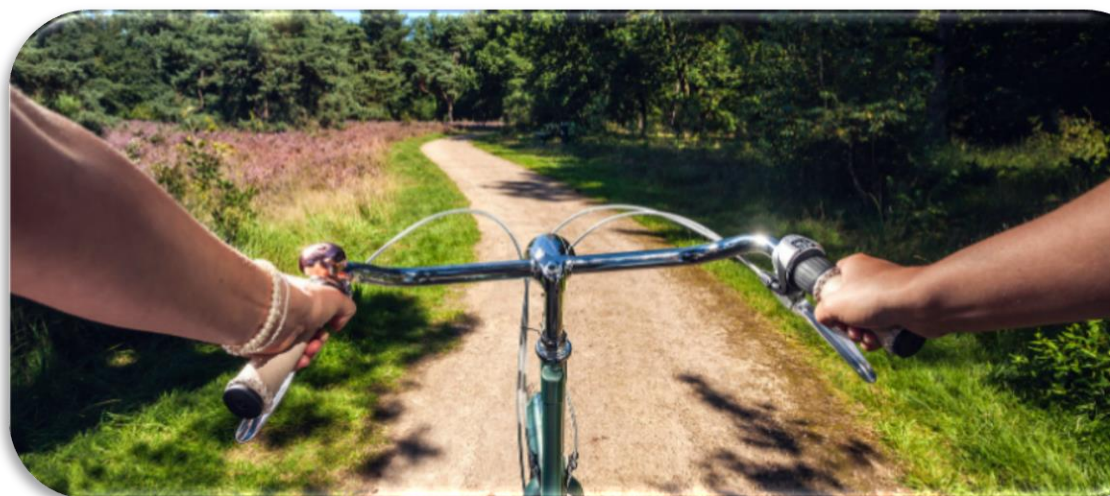
In Noordoost Twente werkt men al jaren samen op het gebied van toerisme en recreatie. Zo kennen de gemeenten sinds 2015 gezamenlijk verblijfsrecreatief beleid. De ontwikkeling van de sector wordt op deze wijze in vier gemeenten op een gelijkwaardige manier getoetst; een gelijk speelveld. Aanvullend zien de vier gemeenten nu potentie in het gezamenlijk ontwikkelen van een ambitie. Het resultaat daarvan is dit document. Het draagvlak voor de sector in Noordoost Twente is op diverse niveaus goed. Zo is Noordoost Twente de enige sub-regio binnen Twente die, naast de Twentse overleggen, een eigen overlegstructuur kent. Dit betreft de bestuurlijke overleggen (portefeuillehouders T&R/VTE), de ambtelijke overleggen (T&R/VTE), en uitvoerende overleggen (VVV's/Tourist info's). De gemeenten en de VVV's/Tourist info's hebben allen een eigen (jaar)plan, maar werken waar mogelijk samen aan producten en projecten.

De VVV/Tourist info van de gemeenten Tubbergen en Dinkelland zijn per 01-01-2024 intensiever gaan samenwerken. De backoffice is operationeel samengevoegd. De VVV's/Tourist info's zijn belangrijke organisaties. Zij beheren, branden en borgen het toeristische product van de gemeenten. Door ondernemers en stakeholders wordt de samenwerking als positief ervaren. Veel van hen zien geen gemeentegrens en deze samenwerking brengt een stuk professionalisering met zich mee. Iets waar de huidige consument én de sector ook om vragen. Ondernemers vinden het wel belangrijk dat ondanks de samenwerking het lokale karakter van de gemeenten en (dorps)kernen behouden blijft en uitgedragen wordt. Hier is voldoende aandacht voor.

De 14 Twentse gemeenten investeren gezamenlijk in de promotie van Twente, in de routenetwerken en in de recreatieparken. De uitvoering hiervan ligt bij Twente Marketing (onderdeel van Marketing Oost) en het Recreatieschap Twente. Uit de twee sessies met de sector van Noordoost Twente blijkt dat ondernemers geen separate positionering van Noordoost Twente willen als merk. Het gebied dient als onderdeel van Twente gepositioneerd te blijven. Hetzelfde geldt voor producten en routes. Het unieke culturele en landschappelijke karakter van Noordoost Twente (binnen Twente) biedt volgens hen potentie om verder uit te dragen en door te voeren.

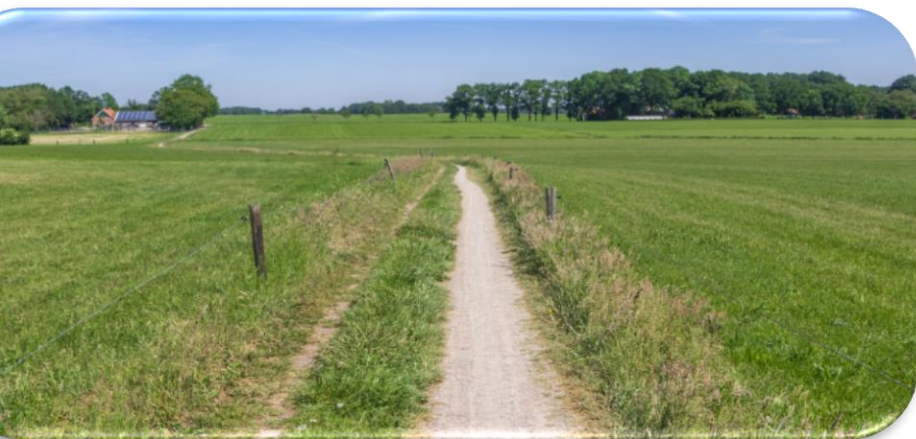
De Routenetwerken (onderdeel van het Recreatieschap Twente) vormen het belangrijkste gezamenlijke product in het gebied. De netwerken zijn het smeermiddel binnen de toeristische sector van Noordoost Twente. Zij verbinden het landschap, de (dorps)kernen, de ondernemers en organisaties. Kansen voor de (door)ontwikkeling van het Routenetwerk worden vooral gezien op thematisering en kwaliteit. Niet direct in de ontwikkeling van nieuwe aanbod.

Noordoost Twente grenst daarnaast volledig aan Duitsland. Deze grensligging wordt door bezoekers als bijzonder ervaren. Men bezoekt zo twee landen op een dag. De grensbeleving is in Tubbergen en Dinkelland aanwezig, maar biedt nog voldoende ontwikkelkansen. Met name ten aanzien van toerismespreiding. Het versterken van de samenwerking tussen diverse partijen waaronder: Twente Marketing, het Recreatieschap Twente, de lokale VVV's/Tourist info's, de (buurt)gemeenten en ondernemers ziet de sector als kans.



## Stap 2: Ambitiefase

Op basis van de analyse wordt de ambitie bepaald: de stip op de horizon. Oftewel, de richting waarin Noordoost Twente zich wil bewegen om de sector duurzaam te laten ontwikkelen. In samenwerking met ondernemers en stakeholders uit de sector zijn de bevindingen en constatering uit de analysefase vertaald in een ambitie.



### Ambitie Noordoost Twente

*TROTS. In Noordoost Twente zijn we **trots** en dat gaan we laten zien. We zijn trots op onze **betrokken inwoners**, ons **unieke landschap**, ons **culturele erfgoed** en alles wat we te bieden hebben.*

*Voor ons is **de leefbaarheid** en de **brede welvaart** (Bruto Twents Geluk) van onze inwoners het grootste streven. We zien dat de toeristische sector daarin een belangrijke bijdrage levert. Daarvoor moeten we inzetten op een **nog sterkere samenwerking** in het gebied. Met behoud van het eigen karakter van elke gemeente zorgen we dat we onze krachten bundelen, grenzen laten vervagen en als één sterke regio doorgroeien.*

*De toeristische sector werkt als **katalysator** om het gebied optimaal tot bloei te laten komen en alle inwoners daarvan te laten profiteren. We **ontwikkelen nieuw aanbod** waar de gewenste bezoeker op af komt én waarvan onze inwoners blij worden.*

*Ons **bijzondere landschap** en het **culturele erfgoed** zijn daarbij van **onschatbare waarde** en daarom essentieel om te behouden en te laten zien. Via verhaallijnen zijn we verbonden met de hele regio. In Twente kun je vrij zijn. In Noordoost Twente betekent dit dat iedereen welkom is en de **rust en ruimte** kan vinden om zich op eigen wijze te ontspannen en te vermaken.*

### Stap 3: Ontwikkelder

De ambitie kan alleen maar verder gebracht worden als dit omgezet wordt naar programmalijnen met bijbehorende projecten en processen. Het ontwikkelkader is richtinggevend voor zowel de ontwikkeling van de bestemming als het aanbod binnen die bestemming (vraagsturing).

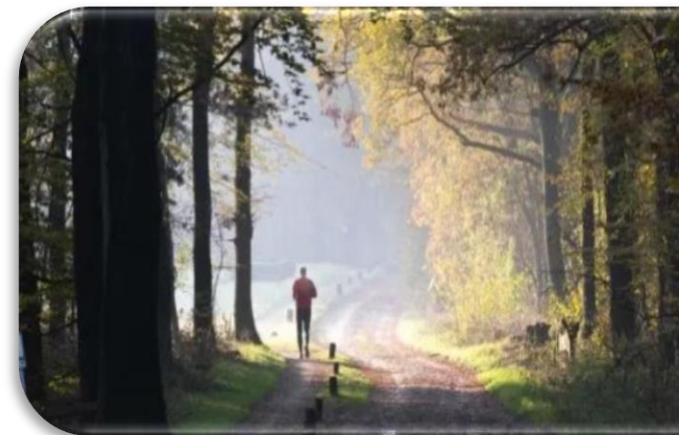
Waar de ambitie gaat over de stip op de horizon, gaat het ontwikkelkader in op programmalijnen en acties hoe de gemeenten dat willen bereiken. De vier constatering uit de analysefase en de ambitie zijn vertaald naar vier programmalijnen met projecten en processen voor deze bestuursperiode (t/m Q2 2026).

De projecten zijn niet uitputtend, tevens zijn mutaties nog mogelijk. De uitdaging is om wendbaar te blijven en vervolgacties te zetten op dat wat nodig is naar actueel inzicht. Een dynamische agenda, maar wel concreet en operationeel.

De processen en projecten passen binnen de huidige begroting van beide gemeenten. Projecten en processen die niet passen binnen de huidige begroting, maar wel kansrijk zijn, worden separaat voorgelegd aan het College van B&W, dan wel aan de gemeenteraden.

#### Programmalijnen

- 1) Bestemmingsmanagement;
- 2) Profilerings op basis van cultuur en landschap;
- 3) Onweerstaanbaar aanbod;
- 4) Samenwerking.





## Programmalijn 1: Bestemmingsmanagement

*‘Voor ons is **de leefbaarheid** en de **brede welvaart** (Bruto Twents Geluk) van onze inwoners het grootste streven. We zien dat de toeristische sector daarin een belangrijke bijdrage levert.’*

*‘De toeristische sector werkt als **katalysator** om het gebied optimaal tot bloei te laten komen en alle inwoners daarvan te laten profiteren’*

De verwachte kwantitatieve groei van de sector vraagt om blijvende inzet op bestemmingsmanagement en daarmee het blijven stellen van de vraag: ‘zijn de lusten en de lasten van toerisme nog in balans?’. Om antwoord te kunnen blijven geven op de vraag is data belangrijk. Het blijven monitoren van drukte, de economische waarde, de toeristische beleving, en het behouden van sociale draagkracht onder inwoners zijn een must voor het voeren van beleid en het managen van bezoekersstromen. Data geeft handvatten voor het treffen van (fysieke) maatregelen en/of het invoeren van beleidsmaatregelen. Om de sociale draagkracht te behouden maken wij inwoners onderdeel van de toeristische ontwikkeling van het gebied.

### Strategie:

- We managen de bestemming, de (verwachte) drukte en bezoekersstromen;
- We monitoren en onderzoeken de toeristische drukte en de toeristische beleving;
- We hebben oog voor de sociale draagkracht onder inwoners en de lokale initiatieven van inwoners;
- Waar nodig ontwikkelen we, of stimuleren we de ontwikkeling, van interessante toeristische locaties die zorgen voor toerismespreiding in tijd en/of ruimte;
- We stimuleren de ontwikkeling van aanbod dat bijdraagt aan een fijne en aantrekkelijke omgeving voor inwoners én toeristen.

### Subsidieregeling inwonersinitiatieven

Om inwoners onderdeel uit te laten maken van de toeristische en recreatieve ontwikkeling van de gemeente openen wij een subsidieregeling. De regeling omarmt (fysieke) projecten en processen die bijdragen aan de toeristische beleving. De regeling wordt separaat voorgelegd aan het College van B&W middels een collegebesluit.

**€ 20.000,- per gemeente**

### Monitoring en analyse bezoekers(stromen)

Om de toeristische drukte en de beleving in kaart te blijven brengen investeren wij in jaarlijkse (Resono) data naar bezoekers(stromen). Jaarlijks brengen wij minimaal 10 (toeristische) locaties per gemeente in kaart. De data vormt de basis voor het voeren en/of eventueel bijsturen van het beleid. **€ 6.000,- per gemeente**

### Locatieonderzoek (nieuwe) toeristische hotspot

Om de spreiding in tijd en ruimte te bevorderen brengen wij locaties in kaart voor potentiële (grootschalige) toeristische ontwikkelingen. Denk hierbij aan de realisatie van een ‘landmark’ of grootschalige (dag)recreatieve bedrijven. Wij gaan in gesprek met diverse partijen waar onder terreinbeheerorganisaties en de VVV’s/Tourist info’s. **(proces)**



## Programmaliijn 2: Profilering op basis van cultuur en landschap

*'TROTS. In Noordoost Twente zijn we trots en dat gaan we laten zien. We zijn trots op onze betrokken inwoners, ons unieke landschap, ons culturele erfgoed en alles wat we te bieden hebben'.*

*'Ons bijzondere landschap en het culturele erfgoed zijn daarbij van onschatbare waarde en daarom essentieel om te behouden en te laten zien. Via verhaallijnen zijn we verbonden met de hele regio. In Twente kun je vrij zijn. In Noordoost Twente betekent dit dat iedereen welkom is en de rust en ruimte kan vinden om zich op eigen wijze te ontspannen en te vermaken.'*

De TROTS vertalen wij naar concrete producten en marketing. Kansen voor de toeristische ontwikkeling van Noordoost Twente als bestemming liggen met name op het beter ontsluiten, het verbinden, het behouden en het geschikt maken van het huidige aanbod voor kansrijke doelgroepen (leefstijlen). Deze kansen gaan wij verzilveren. Daarnaast zetten de gemeenten zich in voor het behouden en borgen van het (immaterieel) cultureel en landschappelijk erfgoed.

### Strategie:

- We zijn trots op ons landschap en onze cultuur en gaan dat vertellen;
- We vertellen het verhaal van de streek. Hierbij zetten we in op zowel de Twentse verhaallijnen Tubanti (de Tukker) en Textiel als onze eigen streekeigen verhalen;
- We vertellen het ontstaan van de streek. Hierbij zetten wij in op de geschiedenis van ons unieke coulissenlandschap en onze natuur;
- We stimuleren de ontsluiting van en de verbinding tussen ons cultureel en landschappelijke aanbod;
- We zorgen dat het (behoud) van de natuur, ons cultuur- en landschappelijk erfgoed en de Tukker in toeristische projecten en initiatieven een prominente plek krijgen.

### Investering promotie Noordoost Twente

Onder de vlag van Twente wordt het unieke karakter van Noordoost Twente gepromoot aan kansrijke leefstijlen (doelgroepen). We bieden de mogelijkheid aan de VVV's/Tourist info's om de huidige bestuursperiode (t/m Q2 2026) campagnes te starten in samenwerking met Twente Marketing. **€ 7.000,- per gemeente**

### Ontsluiting cultuur- en landschappelijk aanbod

Onder de vlag van Twente gaan we het huidige culturele en landschappelijk aanbod van Noordoost Twente beter ontsluiten en aanbieden aan kansrijke leefstijlen (doelgroepen). De vorm en/of het product wordt bepaald in samenwerking met de VVV's/Tourist info's en Twente Marketing. **€ 7.000,- per gemeente**

### Behouden en borgen gebieds-DNA

Om ons (immaterieel) cultureel en landschappelijke erfgoed te behouden en te borgen blijven wij integraal de cross-overs zoeken met de beleidsterreinen waar zich dit afspeelt. Met name: 'natuur en landschap', 'cultuur' en 'ruimtelijke ontwikkeling'. **(proces)**



### Programmaliijn 3: Onweerstaanbaar aanbod

*‘De toeristische sector werkt als **katalysator** om het gebied optimaal tot bloei te laten komen en alle inwoners daarvan te laten profiteren. We **ontwikkelen nieuw aanbod** waar de gewenste bezoeker op af komt én waarvan onze inwoners blij worden.’*

Vraag- en aanbod binnen de sector kan beter op elkaar afgestemd worden. Ontwikkelingen binnen de markt zijn in grote mate afhankelijk van initiatiefnemers en ondernemers die het aanbod creëren. De overheid kan bijdragen door diversiteit te stimuleren in haar beleid, ontwikkelingen in de markt te monitoren, initiatiefnemers en ondernemers te adviseren en te investeren in het beleven, en het behouden van de identiteit van de bestemming.

#### Strategie:

- We ontwikkelen en stimuleren (nieuw) gebiedseigen aanbod;
- We blijven mogelijkheden bieden voor marktconforme en gebiedspassende bedrijvigheid;
- We verwelkomen projecten en ideeën gericht op toerisme en/of dagrecreatie als ze een aanvulling zijn op het bestaande aanbod, gericht zijn op interessante doelgroepen of zorgen voor spreiding in tijd en ruimte;
- We stimuleren nieuw aanbod en passen het bestaande aanbod waar nodig aan om aan te sluiten bij interessante (nieuwe) doelgroepen;
- We monitoren en onderzoeken de ontwikkelingen in de markt, we adviseren initiatiefnemers en ondernemers, en passen waar nodig ons beleid en onze (toeristische) voorzieningen aan.

#### Subsidieregeling voor activiteitenontwikkeling

Om marktconform aanbod en producten te stimuleren openen wij in 2024 een subsidieregeling voor ondernemers en organisaties. De regeling richt zich op activiteitenontwikkeling voor kansrijke leefstijlen (doelgroepen). De regeling wordt separaat voorgelegd aan het College van B&W middels een collegebesluit.

**€ 50.000,- per gemeente**

#### Vaststelling marktconforme verblijfskaders (beleid)

In 2024 worden, op basis van de onderzoeken naar de (verblijfs)recreatieve sector (2023), nieuwe verblijfskaders voorgelegd aan het College van B&W. De kaders maken onderdeel uit van het beleid ‘Buitengebied met Kwaliteit’. **(proces)**

#### Herijking vitaliteits- en (verblijfs)recreatieve onderzoeken

In 2025 worden de huidige onderzoeken naar de (verblijfs)recreatieve sector herijkt. De informatie is nodig om te komen tot marktconforme adviezen aan ondernemers, initiatiefnemers en het College van B&W t.a.v. omgevingsplannen. Deze informatie is bruikbaar voor de bedrijfsvoering van ondernemers om dynamisch en bewust in te spelen op de markt. Het levert de gemeenten een heldere basis op voor beleidskaders. Waar nodig kunnen de gemeenten hun beleid en ruimtelijke kaders op basis van deze onderzoeken herzien. **€ 10.000,- per gemeente**



#### Programmaliijn 4: Samenwerking

*'Voor ons is **de leefbaarheid** en de **brede welvaart** (Bruto Twents Geluk) van onze inwoners het grootste streven. We zien dat de toeristische sector daarin een belangrijke bijdrage levert. Daarvoor moeten we inzetten op een **nog sterkere samenwerking** in het gebied. Met behoud van het eigen karakter van elke gemeente zorgen we dat we onze krachten bundelen, grenzen laten vervagen en als één sterke regio doorgroeien.'*

De toeristisch recreatieve samenwerkingsverbanden die de gemeenten Tubbergen en Dinkelland hebben worden door de sector als positief ervaren. Een gelijk speelveld voor ondernemers, contact met de sector én gezamenlijke investeringen helpen de sector verder. We behouden en versterken de samenwerking in de sector op alle niveaus.

#### Strategie:

- We blijven elkaar in Noordoost Twente vasthouden en werken samen aan toeristisch beleid;
- We zoeken de gemeenschappelijkheid, maar stimuleren tevens het eigen unieke karakter van iedere gemeente;
- We blijven investeren in onze VVV's/Tourist info's en stimuleren de professionalisering en de samenwerking van deze organisaties;
- We blijven ons inzetten voor de versterking van en de onderlinge samenwerking tussen alle belanghebbenden partijen.

Programmaliijn 4 kent momenteel geen projecten of processen die specifieke aandacht behoeven. De huidige situatie wordt voortgezet. We blijven ons inzetten voor de versterking van en de onderlinge samenwerking binnen de sector én met de sector.

Structurele investeringen binnen de toeristische sector, zoals de bijdrage aan de VVV's/Tourist Info's en het Recreatieschap Twente, worden niet meegenomen in dit overzicht. Deze investeringen worden separaat voorgelegd aan het College van B&W, dan wel aan de gemeenteraden.



## BIJLAGEN Analysefase

<b>Bijlagen</b>	20
<b>Bijlage 1)</b> Economische waarde	21
<b>Bijlage 2)</b> De bezoeker in beeld	22
2.1. Beschrijving leefstijlen (doelgroepen)	22
2.2. Doelgroepen in Noordoost Twente	24
<b>Bijlage 3)</b> Het aanbod in beeld	25
3.1. Verblijfsaanbod	25
3.2. Dagrecreatief aanbod	25
3.3. Cultuur	26
3.4. Natuur	26
3.5. Routenetwerken	26
3.6. Leefstijlen van het aanbod	27
<b>Bijlage 4)</b> Integrale beleidsanalyse op hoofdlijnen	28



## Figuren

**fig. 1** BSR-model Leefstijlvinder, Market Response (2024)

**Fig. 2** Leefstijlen in Noordoost Twente, Marketing Oost (2023)

**Fig. 3.** Heatmap Provincie Overijssel overnachtingslocaties, Bureau Ginder (2023)

**Fig. 4** Verblijfsrecreatieve aanbieders incl. leefstijl, Bureau v. Ruimte & Vrije Tijd (2023)

**Fig. 5** Kilometers aan diverse netwerken, Recreatieschap Twente (2024)

**Fig. 6** Verblijfsrecreatie vraag vs. aanbod, Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd (2023)

**Fig. 7** Dagrecreatie vraag vs. aanbod, Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd (2021)



## Bijlage 1: Economische waarde

Toeristen en recreanten nemen bestedingen met zich mee. Dit wordt ook wel de economische waarde van de sector genoemd. De economische waarde kan worden berekend op diverse manieren

**Som 1:** (het aantal overnachtingen x dagelijks gemiddelde besteding van de verblijfs gast) + (het aantal unieke bezoekers x gemiddelde dagrecreatieve besteding);

De gemiddelde besteding per dag voor de toerist ligt in Twente op **€ 52,62**. Dit is inclusief bestedingen die zij doen tijdens hun verblijf (eten, boodschappen, uitjes, etc.). Gasten die verblijven in groepsaccommodaties hebben gemiddeld de laagste besteding per nacht (€ 43,90) t.o.v. gasten die verblijven in hotels/pensions (€ 91,80). Op basis van het aantal toeristische overnachtingen (869.012) kan gesteld worden dat de economische waarde van de toerist gemiddeld **€ 45,7 miljoen** is voor Dinkelland en Tubbergen gezamenlijk.

Het aantal unieke bezoeken in Noordoost Twente in 2022 was 7.4 miljoen (*het aantal toeristische overnachtingen zou hier nog vanaf gehaald kunnen worden*). Het Nederlandse gemiddelde voor een ondernomen dagactiviteit ligt op € 6,90 per persoon. We schatten in dat de dagrecreant daarmee **€ 51.3 miljoen** aan waarde met zich meebrengt in Noordoost Twente.

De economische waarde van toeristen in Tubbergen en Dinkelland inclusief dagrecreatieve bezoekers aan Noordoost Twente komt hiermee uit op **€ 97 miljoen**.

**Som 2:** het aantal toeristische overnachtingen x 100;

In 2017 heeft het toeristische belevingsonderzoek in Tubbergen en Dinkelland aangetoond dat de gemiddelde besteding van de toerist en de recreant naar waarschijnlijkheid iets hoger ligt dan het gemiddelde in Twente. Dit is te wijten aan de type doelgroepen. Het aantal overnachtingen geeft ook een indicatie voor de dagrecreatieve aantrekkelijkheid van het gebied. Om de waarde van sector in te schatten bleek het mogelijk om het aantal overnachtingen te vermenigvuldigen met 100. In dit scenario is de economische waarde **bijna € 87 miljoen** voor beide gemeenten gezamenlijk.

Het inschatten van de economische waarde blijft altijd een som der delen en zal nooit een volledig beeld geven. Wel kan met zekerheid gesteld worden dat de economische waarde van de sector in beide gemeenten groot is.

**De werkgelegenheid** binnen de toeristische sector is gemiddeld bijna **9%**. Dit is boven het niveau van Overijssel (6%). Tussen de betrokken gemeenten zijn er wel verschillen. Dinkelland is een uitschieter met 12%, opgevolgd door Losser met 10%, Tubbergen met 8% en Oldenzaal met 6%. Het overgrote deel is werkzaam in de logiesverstrekking. De sector vraagt veel werkzame personen binnen de regio. Door krapte op de arbeidsmarkt kamt de sector met veel tekorten. Bij verdere ontwikkeling van mogelijk nieuw (verblijf)aanbod moet hier rekening mee worden gehouden. Ondernemers onderstrepen het nijpend tekort aan personeel.

## Bijlage 2: De bezoeker in beeld

Bezoekers worden geanalyseerd op basis van het BSR-model en de zeven leefstijlen van Leefstijlvinder Vakantie en Vrije Tijd. Met de bezoeker wordt zowel de toerist al de dagrecreant bedoelt.

### 2.1 Beschrijving leefstijlen (doelgroepen)

**Stijlzoeker** 16% van de Nederlanders is een stijlzoeker. Het zijn relatief vaak mannen (65%). De leefstijl heeft een evenwichtige spreiding ten aanzien leeftijd. De leeftijdsgroep 18 t/m 29 jaar is iets groter dan gemiddeld. Het merendeel van de stijlzoeker is middelbaar tot hoogopgeleid en een bovenmodaal inkomen (53%). De stijlzoeker vindt dat je vakanties optimaal moet besteden: sporten, feesten, jezelf uitdagen en laten verwennen maar ook uitrusten. Stijlzoekers houden van exclusiviteit, luxe en comfort. De stijlzoeker verblijft het liefst in een luxe en stijlvolle accommodatie; hotel, huisje, glamping. Goede faciliteiten en service (ook culinair) zijn belangrijk. De stijlzoeker houdt van luxe en exclusieve winkels. Geniet van (openlucht)theaters, concerten, exclusieve belevingen, vermaak en entertainment, leren over cultuurhistorie en hippe, bijzondere evenementen. De stijlzoeker is graag actief bezig in de natuur (hardlopen, mountainbiken) of zoekt de gezelligheid op van de horeca en dagrecreatie. Ze nemen dan graag hun kinderen mee.

**Avontuurzoeker** 11% van de Nederlanders is een avontuurzoeker. Avontuurzoekers zijn iets vaker vrouwen (57%) met een gemiddelde leeftijd van 47 jaar. Ze zijn vaak hoogopgeleid (65%) en hebben over het algemeen een modaal tot bovenmodaal inkomen. Tijdens hun vakantie zoeken ze graag het avontuur op; uitdaging, inspiratie, kennis, nieuwe ervaringen en nieuwe mensen. Creatief bezig zijn en het lokale leven ervaren. Iets unieks. Vaak kiezen avontuurzoekers een vakantie met veel culturele activiteiten, de natuur en sportiviteit. Ze genieten van (openlucht)theaters, concerten, cultuurhistorie en erfgoed, hippe evenementen. Ze gaan de natuur in om avonturen te beleven en nieuwe plekken te ontdekken.

**Plezierzoeker** 18% van de Nederlanders is een plezierzoeker. Plezierzoekers zijn iets vaker vrouwen (59%). Het zijn veelal jonge mensen tussen 18 en 39 jaar (68%), en veel minder vaak 50+'ers (18%). We zien ook veel huishoudens met kinderen in deze doelgroep (46%). Ze gaan graag met een gezellige groep (familie of vrienden) op pad. Hoe meer zielen, hoe meer vreugd. En ook: hoe vaker hoe beter. In vergelijking met andere groepen gaan plezierzoekers vrij vaak op vakantie, zowel in Nederland als in het buitenland. Plezierzoekers kiezen vaak voor een zon-, zee- en strandvakantie, een feestvakantie of een avontuurlijke vakantie. Zo lang het maar gezellig is, en er voor iedereen wat te doen is. Ze vinden het dan ook prettig om te verblijven op een camping met veel activiteiten en vermaak. Daarnaast kiezen ze vaak een bijzondere, gekke of verrassende plek, want plezierzoekers houden er wel van om nieuwe dingen uit te proberen.

**Harmoniezoeker** 12% van de Nederlanders is een Harmoniezoeker. Harmoniezoekers zijn vaker vrouwen (82%), in de leeftijd 35-54 jaar (50%), in een volwassen huishouden met een hoofdkostwinner tussen de 50 en 65 jaar (27%). Ook wonen zij vaker in huishoudens met kinderen tot 12 jaar (29%). Ze zijn vaak middelbaar (55%) of laag (28%) opgeleid, en verdienen modaal (42%). Voor Harmoniezoekers staat samenzijn in hun vrije tijd centraal. Tijd met het gezin, met familie en vrienden, maar ook met de partner: hoe meer zielen, hoe meer vreugd! Eén van de favoriete bezigheden van deze groep? Winkelen! Maar ook voor meer 'actieve activiteiten' zoals zwemmen of een bezoekje aan een dierenpark of pretpark trommelen zij hun vrienden of familie graag op. Naast gezelligheid houdt de harmoniezoeker ook van rustig aan doen. Zoals heerlijk ontspannen in de sauna.

**Inzichtzoeker** 13% van de Nederlanders is een inzichtzoeker. De inzichtzoeker is vaak hoogopgeleid (61%) en heeft een bovenmodaal inkomen. De inzichtzoeker wil zich tijdens zijn vakantie ontwikkelen (kunst en cultuur) en besteed zijn tijd bewust. Daarnaast houdt hij van rust en ruimte (natuur). De inzichtzoeker vermijdt liever drukke binnensteden. Ze genieten van theater, bezienswaardige gebouwen, musea, stadswandelingen, geschiedenis en erfgoed. Rust en ontspannen, het hoofd leegmaken en drukte vermijden, dat zijn de motieven van de inzichtzoeker om de natuur in te gaan. Het zijn echte wandelaars.

**Verbindingszoeker** 12% van de Nederlanders is een verbindingszoeker. Verbindingszoekers zijn iets vaker vrouwen (55%). Veruit de meeste verbindingszoekers zijn 55 jaar of ouder (68%), en de meeste huishoudens bestaan uit twee personen (49%). We zien vaker volwassen huishoudens in deze doelgroep (71%), waarbij de hoofdkostwinner 50 jaar of ouder is (63%) Vakantie is ontspanning, genieten en gezelligheid. Rust en stilte, en tijd voor de partner. De ontspanning en rust die ze zoeken, vinden ze vaak in de natuur. Dat kan voor hen ook prima in Nederland, zowel voor een kort verblijf of voor een langere vakantie. Verblijven doen ze dan graag op een camping met goede faciliteiten, of in een bekende hotelketen. Zolang het maar gemoedelijk, knus, kleinschalig en rustig is, met gastvrij personeel. 'Dan heb je ook wat meer het gevoel dat je het 'echte' lokale leven ervaart op vakantie'. En willen ze een keer iets anders? Dan is de groepsreis een goed alternatief; veel doen en beleven, maar wel lekker makkelijk. En je ontmoet nog eens nieuwe mensen.

**Rustzoeker** 17% van de Nederlanders is een rustzoeker. Rustzoekers zijn iets vaker vrouw (53%), alleenstaanden (29%) en verdienen voornamelijk onder modaal (46%). Voor deze groep gaat recreëren over tot rust komen, en even geen gedoe. Gewoon lekker rondom het eigen huis iets doen, een beetje tuinieren, wellicht een rondje fietsen of wandelen. Dan zijn ze al gauw tevreden. Een lekker dagje voor hen kan ook een middag vissen zijn, of vrijwilligerswerk doen. Ze hoeven niet ver weg te gaan, nieuwe dingen te doen, of zich te omringen met veel andere mensen. Rustzoekers zijn niet de grootste vakantievierders. Even lekker rustig aan doen kan ook prima thuis. Als ze wel buiten de deur slapen, dan vinden ze het fijn om van tevoren zoveel mogelijk te regelen. Dan gaan ze bijvoorbeeld naar een huisje of bungalow op een park met veel voorzieningen.

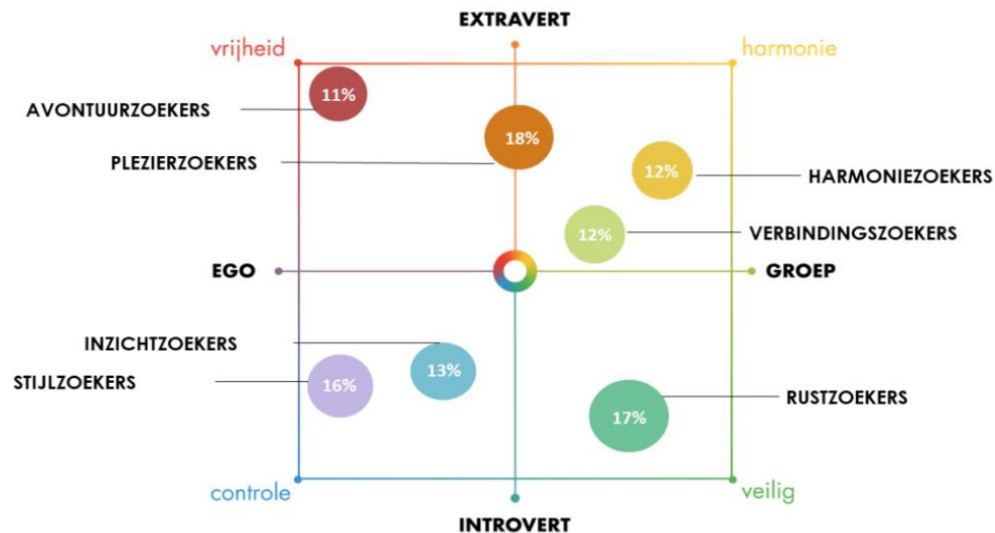
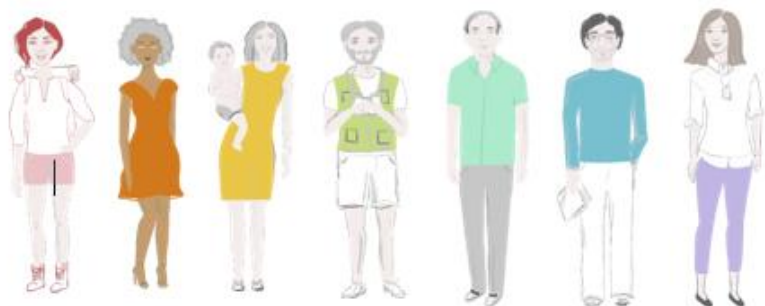


fig. 1 BSR-model Leefstijlvinder, Market Response (2024)



## 2.2 Doelgroepen in Noordoost Twente

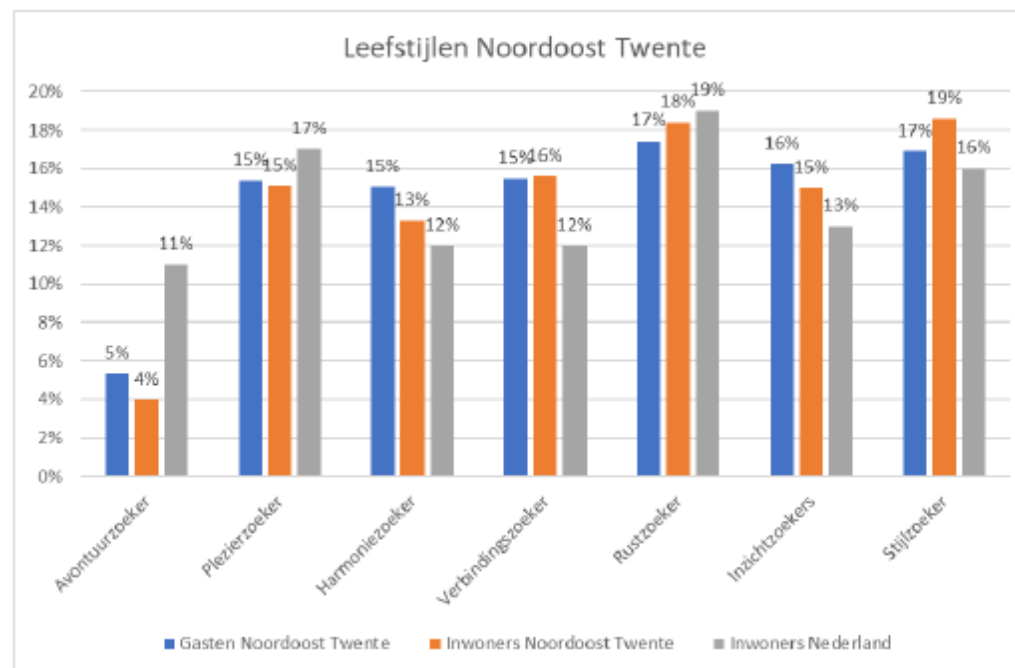
De huidige bezoeker komt met name naar ons gebied om te onthaasten. De meest ondernomen activiteiten zijn wandelen en fietsen. Ook komt men hier graag om tijd samen (met het gezin) door te brengen en plezier te maken.

De meest voorkomende leefstijlen zijn **stijlzoekers** en **rustzoekers**. Tevens komen er veel **inzichtzoekers** en **harmoniezoekers** in het gebied in vergelijking met Nederland én t.o.v. de leefstijl van onze eigen inwoners. Er zijn verschillen tussen de deelgebieden te zien. Zo komt de rustzoeker vaak in het Dinkeldal, terwijl stijlzoekers en inzichtzoekers daar juist minder komen. Stijlzoekers gaan graag naar het Springendal, het Lutterzand en naar de dorps/stadscentra (Ootmarsum). Inzichtzoekers gaan ook veel naar de centra, en daarnaast naar de Tankenberg en 't Stift.

### Generaties

Binnen de diverse leefstijlen, met name inzichtzoekers en rustzoekers, lijkt Noordoost Twente het meest in trek bij de generaties Babyboomers (1941-1955) en Generatie X (1956-1970). Deze, demografisch gezien, 'oudere' doelgroepen weten Noordoost Twente goed te vinden. Extra investeringen en acties lijken daarom niet direct noodzakelijk gericht op deze generaties. Het betreft voornamelijk 'behouden van'. De leefstijl 'harmoniezoekers' lijkt in grote mate te bestaan uit gezinnen met ouders uit de generatie Millennials (1980-1995) en de jongste groep uit de Generatie X. Met het oog op het behouden van inwoners gaat Twente Marketing zich richten op jongere generaties binnen de diverse leefstijlen (inzicht-, stijl- en avontuurzoekers). Het gaat hierbij om Millennials en Alpha Millennials. Millennials zijn geboren tussen 1980 en 1995. Hun manier van leven heeft momenteel veel invloed op het onderwijs, media, marketing en werk. In 2025 neemt waarschijnlijk iedereen van deze generatie deel aan de arbeidsmarkt.

Bij het aantrekken van de millennials is het van belang dat de Alpha-generatie (2010-2024) ook op het vizier is. Zij zijn de kinderen van de millennials en hebben veel invloed binnen het gezin. Ze hebben een goede relatie met hun ouders, zijn met de iPad, YouTube en social media opgegroeid. Zij weten goed wat er in de wereld speelt en beïnvloeden de keuzes van hun ouders.



**Fig. 2** Leefstijlen in Noordoost Twente, Marketing Oost (2023)

### Herkomst

De Resonodata geeft weer dat deelgebieden in Noordoost Twente bezoekers trekken uit diverse Nederlandse regio's. Zo trekken bijvoorbeeld het Springendal, Dal van de Mosbeek en het Lutterzand veel meer bezoekers vanuit het hele land (veelal de Randstad en Utrecht) dan de andere gebieden. Uit het bezoekersonderzoek van het NBTC blijkt dat het merendeel van de bezoekers in Noordoost Twente uit de eigen regio komt. Tussen de 78% en 90% van de bezoekers komt uit Overijssel. Minimaal 70% hiervan komt uit de directe omgeving (Tubbergen, Dinkelland, Losser of Oldenzaal).



### Bijlage 3: het aanbod in beeld

Noordoost Twente kent circa 450 direct gerelateerde ondernemingen, waaronder horeca en verblijfsrecreatie. Diverse ondernemingen kennen een dubbelfunctie. Denk hierbij aan een camping met horeca en een speelvoorziening en/of dagrecreatie. Noordoost Twente kent daarnaast relatief veel agrariërs die een toeristisch-recreatieve nevenfunctie hebben. Ook zijn er veel streekproducenten.

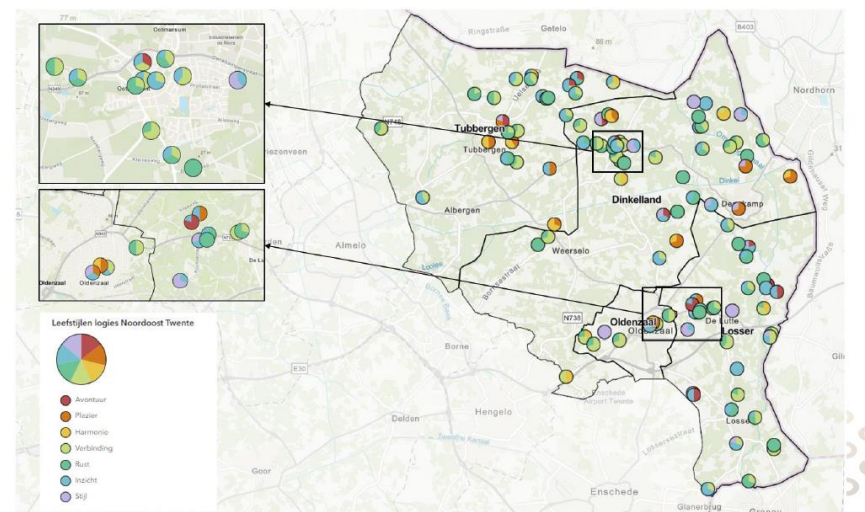
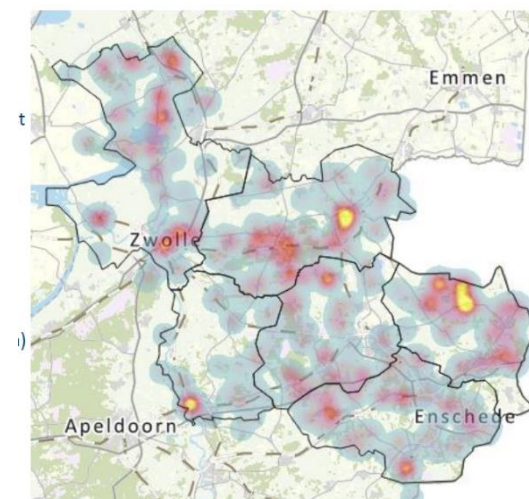
#### 3.7. Verblijfsaanbod

Er zijn circa 15.000 slaapplekken bij de in totaal 186 hotels, campings, bungalowparken, B&B's, camperplaatsen en losse vakantiewoningen in Noordoost Twente. Uit het onderzoek vitaliteit verblijfsrecreatie Noordoost Twente, uitgevoerd door Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd (2023), blijkt dat het ontwikkelen van nieuwe verblijfsaccommodaties kansrijk lijkt in Noordoost Twente. Dat geldt vooral voor hotels, campings, en in mindere mate voor bungalow-aanbod, camperaanbod en losse vakantiewoningen. Rondom Albergen, Weerselo en Langeveen liggen er geografische gezien nog kansen voor verblijfsrecreatieve ontwikkeling. In de gebieden is er dagrecreatie aanwezig, evenals een goede ontsluiting met de fietsnetwerken, maar er is (nog) weinig tot geen verblijfsrecreatie te vinden (2023). Bij nieuwe ontwikkelingen in deze gebieden wordt, evenals op andere locaties, aangeraden rekening te houden met het onderscheidend vermogen van het initiatief en de doelgroep (leefstijl) die wordt aangeboden.

#### 3.8. Dagrecreatief aanbod

Noordoost Twente kent veel dagrecreatieve bedrijven waaronder speeltuinen, zwembaden en verhuurbedrijven. Veel aanbod is gesitueerd in de kernen (of net daarbuiten) van Noordoost Twente. De dichtheid aan horeca is hoog. Het gaat om 400 locaties (CBS, 2022). Deze bedrijven zijn verspreid over de kernen en het landelijk gebied. Het onderzoek vitaliteit dagrecreatie Overijssel, uitgevoerd door Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd (2021), geeft weer dat er in Twente maar weinig écht kansrijk is voor nieuwe toetreders in de dagrecreatieve branch. Tenzij dit echt onderscheidend is. De dichtheid van dagrecreatieve activiteiten is simpelweg hoog. Een positief gegeven voor de toerist, de recreant en de inwoner. Maar minder voor nieuwe toetreders.

**Fig. 3. Heatmap Provincie Overijssel**  
Overnachtingslocaties,  
Bureau Ginder (2023)



**Fig. 4. Verblijfsrecreatieve aanbieders incl. leefstijl**, Bureau v. Ruimte & Vrije Tijd (2023)

### 3.3 Cultuur

Op cultureel vlak kent Noordoost Twente veel rooms-katholiek erfgoed, zoals kerken en kapelletjes. Daarnaast zijn er eeuwenoude boerenerven, landgoederen en watermolens. Er staan langs de landsgrens historische grenspalen. In veel plaatsen zijn er herinneringen aan de textieltijd. De archeologie in het gebied is bijzonder en toont aan dat de streek al sinds oude tijden werd bewoond. Noordoost Twente kent daarnaast een ruim aanbod aan evenementen en immaterieel erfgoed voor diverse doelgroepen en verspreid over het jaar. Tevens heeft het gebied een divers aanbod aan (kleinschalige) musea en culturele locaties. Uit de ondernemer- en stakeholdersessies komt naar voren dat men het aanbod voldoende vindt, maar dat het ontsluiten van dit aanbod versterkt kan worden. Het culturele aanbod wordt momenteel versnipperd aangeboden op diverse sites, digitale, dan wel op fysieke, platforms door Noordoost Twente.

### 3.4 Natuur

Noordoost Twente kent veel prachtige natuurgebieden. Het Springendal en het Dal van de Mosbeek hebben, samen met het Lutterzand, landelijke bekendheid. Over andere natuurgebieden is weinig tot geen toeristische informatie bekend. Uit het bezoekersonderzoek Natuurgebieden (NBTC-NIPO, 2018), blijkt dat in het Dal van de Mosbeek door negen op de tien bezoekers wordt gewandeld. Ook in het Springendal wandelt men graag, maar onderneemt men ook andere activiteiten. Zoals fietsen, genieten van het uitzicht, etc. In ditzelfde bezoekersonderzoek werd Dal van de Mosbeek gewaardeerd met een 8,2 en het Springendal met een 7,9. Vooral de uitstraling van de gebieden haalt hoge scores. De natuurgebieden lijken op basis van de cijfers aan te sluiten bij de vraag en de verwachting. De gebieden kennen gemiddeld 140 bezoekers per km<sup>2</sup> per dag (Resonodata). Ter vergelijking: het NP Sallandse Heuvelrug kent gemiddeld 800 bezoekers per km<sup>2</sup> per dag.

### 3.5 Routenetwerken

Twente kent maar liefst 11.000 kilometer aan toeristische routenetwerk. Het netwerk is het smeermiddel binnen de toeristische sector van Noordoost Twente. Het netwerk verbindt het landschap, de (dorps)kernen, de ondernemers en organisaties. Tijdens de ondernemers- en stakeholdersessies werden de netwerken genoemd als een van de belangrijkste voorzieningen voor toerist en de recreant. De Twentse visie op de Routenetwerken onderstreept het belang hiervan. Niet alleen voor de gast, maar ook voor onze inwoners zijn de netwerken van belang. Maar liefst 85% van de gebruikers komt namelijk uit de eigen regio. Fietsen en wandelen staan in Overijssel in de top-5 van ondernomen vrijetijdsactiviteiten (MarketingOost, 2022). De algemene beoordeling van het wandelnetwerk is een 8,3 en voor het fietsnetwerk is dit een 8,1. De score van het fietsnetwerk wordt bevestigd door een onderzoek uit 2022 van ANWB: daar beoordeelden 684 respondenten het fietsnetwerk in Overijssel met gemiddeld een 8,3.

**Het fietsnetwerk** in Noordoost Twente is (zeer) goed ontsloten. Er zijn vrijwel geen gebieden waar het fietsnetwerk niet doorheen gaat. Hiernaast zijn alle kernen zeer fijnmazig verbonden en is er een sterke verbinding met Duitsland. De sector ziet graag dat dit netwerk behouden blijft en waar mogelijk meer thematisering en beleving krijgt.

**Het mountainbikenetwerk (MTB)** in Noordoost Twente is op sommige punten relatief goed ontsloten zoals in de omgeving Vasse, de Lutte, Ootmarsum en Oldenzaal. Andere gebieden hebben amper tot geen MTB-netwerk. Dit komt deels doordat niet alle gebieden met bijbehorende natuurwaarden zich hiervoor lenen. De sector heeft de wens uitgesproken om dit netwerk uit te breiden.

**Het wandelnetwerk** in Noordoost Twente is uitermate goed ontsloten. Het hele gebied kent sterke verbindingen naar de kernen en het landelijk gebied. Ook is er een mooie verbinding met de Duitsland. Noordoost Twente kent twee belangrijke langeafstand wandelingen. 1) 'Het Twents Blokje Om' (300KM) en 2) 'Het Hilligenpad' Twente (98km). Beide routes hebben voldoende potentie om uit te groeien tot bucketlistroutes voor diverse leefstijlen en generaties. De sector ziet graag dat het wandelnetwerk behouden blijft en waar mogelijk meer thematisering en beleving krijgt.

**Het paardrijnetwerk** in Noordoost Twente is in het Noorden goed tot matig ontsloten. Dit kan debet zijn aan het feit dat er steeds minder paardrijdroutes gemaakt worden omwille van de verantwoordelijkheden over de veiligheid van deze routes. Er lijkt geen behoefte te zijn aan nieuwe paardrijdroutes vanuit de sector.

**Fig. 5 Kilometers aan diverse netwerken**, Recreatieschap Twente (2024)

Netwerk	Fiets	MTB	Paardrij	Wandel	Thematisch Wandel
Dinkelland	238,8	34,3	130,8	351,2	757,9
Tubbergen	186,9	55,9	139,6	296	635,8
<b>Fietspad in onderhoud in KM</b>					
Dinkelland		58,7			
Tubbergen		48,9			

### 3.6 Leefstijlen van het aanbod

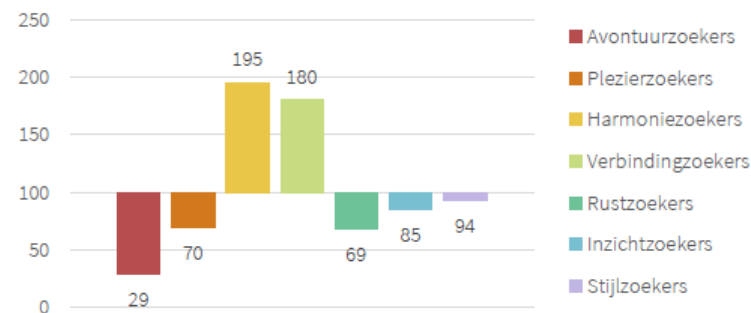
De draagkracht van het fysieke aanbod wordt bepaald door de mate waarin dit aanbod voor leefstijlen aantrekkelijk en aansluit bij de vraag. De leefstijlen van het aanbod, zowel verblijfs- als dagrecreatie, zijn in kaart gebracht.

Uit het onderzoek vitaliteit verblijfsrecreatie Noordoost Twente, uitgevoerd door Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd (2023), blijkt dat er (te) veel verblijfsrecreatieve aanbod is voor de verbindingszoeker en de harmoniezoeker t.o.v. de vraag. Dit komt met name door de hoeveelheid (gezins)campings. Voor de andere vijf leefstijlen zijn er nog ontwikkelmogelijkheden voor initiatiefnemers om op in te spelen. Uit het onderzoek vitaliteit dagrecreatie Overijssel, uitgevoerd door Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd (2021), blijkt dat er in Noordoost Twente relatief weinig dagrecreatief aanbod is voor plezierzoekers, inzichtzoekers en stijlzoekers t.o.v. de vraag. Het onderscheidend vermogen voor nieuwe toetreders zou gevonden kunnen worden in deze leefstijlen.

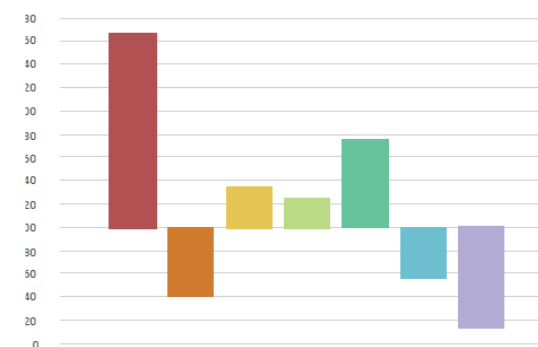
Opvallend is dat er veel dagrecreatief aanbod is voor de avontuurzoeker en de rustzoeker maar dat het verblijfsaanbod hier (nog) niet op aansluit en inspeelt voor deze leefstijlen. Met name de natuurgebieden worden voor deze doelgroepen geschikt bevonden. Hoewel avontuurzoekers wel graag de natuur in gaan komen zij hier toch nog weinig. Er zijn geen gegevens bekend over de bereidheid van deze doelgroep om naar Noordoost Twente te komen, maar ingeschat wordt dat zij zich laten tegenhouden door (verwachte) drukte, de kleinschaligheid van de natuurgebieden, de afwezigheid van ongerepte natuur en de afwezigheid van het verblijfsaanbod.

*In beide grafieken wordt de vraag en het aanbod binnen de sector op basis van de leefstijlen gepresenteerd. Een score boven de 100 betekent relatief veel aanbod voor de vraag. Een score onder de 100 betekent relatief veel vraag voor het aanbod.*

**Fig. 6** Verblijfsrecreatie vraag vs. aanbod, Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd (2023)



**Fig. 7** Dagrecreatie vraag vs. aanbod, Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd (2021)



#### Bijlage 4: Integrale beleidsanalyse op hoofdlijnen

Aanvullend aan de impact- en draagkracht analyse heeft er in Tubbergen en Dinkelland een integrale beleidsscan plaatsgevonden. De analyse brengt in kaart waar belangrijke cross-overs te vinden zijn tussen de diverse domeinen in relatie tot de toeristische sector. In deze paragraaf worden op hoofdlijnen de bevindingen weergegeven.

**Buitengebied in balans:** De gemeenten willen een economische sterk buitengebied met veel verschillende functies waarin alle bewoners en gebruikers aan hun trekken komen. Verschillende ontwikkelingen hebben direct impact op het buitengebied. Ontwikkelingen die kansen bieden, maar ook uitdagingen met zich meebrengen. Zo spelen agrariërs momenteel een rol in de beleving en de toegankelijkheid van het buitengebied. Het mogelijk wegvallen van agrariërs als partners heeft dan ook direct impact op o.a. het onderhouden van het landschap en haar routenetwerken. Sommige agrarische bedrijven overwegen een transitie naar toerisme of recreatie. Dit kan een volledige transitie betekenen, dan wel een gedeeltelijke met het opzetten van een neventak. Deze transitie is al enkele jaren gaande en betekent een toename van verblijfs- en dagrecreatieve spelers binnen Noordoost Twente.

Het landschap en de agrarische sector van Noordoost Twente dragen in grote mate bij aan de identiteit van de streek als toeristisch product. De ontwikkeling van natuurgebieden, inclusief voorzieningen, kan kansen voor toerisme met zich meebrengen zolang de natuur 'benut' en 'beleefd' mag worden. Kwetsbare flora en fauna spelen een belangrijke rol in de mate van 'benutten' en 'beleven' van een gebied. De komst van (extra) toeristen mag niet lijden tot versterking van de natuur. De gemeenten werken momenteel aan visie op het buitengebied. De ontwikkeling van de toeristische sector krijgt een plek in deze visie.

**Cultuur:** De gemeente Dinkelland heeft in 2024 een culturele visie vastgesteld waar het belang van de culturele sector onderstreept wordt. Onder andere (immaterieel) erfgoed, musea en evenementen vinden een plek in de visie. De relatie tussen cultuur en toerisme wordt als vanzelfsprekend ervaren. Beide zijn onderdeel van elkaars speelveld. De gemeente Tubbergen is voornemens om eenzelfde visie voor de culturele sector op te stellen.

**Ruimtelijke Ontwikkeling en Openbare Ruimte:** Door diverse (landelijke) beleidsmaatregelen wordt de druk op de vierkante meters in Nederland steeds groter. De verwachte toename in het aantal bezoekers kan extra druk opleveren op deze zelfde vierkante meters in de fysieke leefomgeving. Het toeristische voorzieningsniveau in de omgeving lijkt momenteel op de meeste plaatsen op orde (parkeerplaatsen, bankjes ed.). Op project- en/of locatieniveau worden knelpunten waar nodig al aangepakt en wordt er gekeken naar de functionaliteit van de omgeving. Speerpunten in de openbare ruimte zijn: mobiliteit, klimaatverandering, veiligheid, woongenot, gezondheid en duurzaamheid.

De toeristische sector heeft een plek gekregen in de omgevingsvisie van Dinkelland en Tubbergen. De gemeenten willen een goede balans bewaken tussen de landschapskwaliteiten van het gebied, de leef- en werkomgeving voor inwoners en de groeiomvang van de toeristische sector. In het ruimtelijke beleid bieden de gemeenten mogelijkheden voor marktconforme en gebiedspassende bedrijvigheid en wordt groei en marktconformiteit gemonitord. De kaders voor de verblijfssector worden in 2024 opgenomen in het beleid Buitengebied met Kwaliteit.

**Gemeentelijke (grensoverschrijdende) samenwerking:** Toerisme kent geen grenzen. Op diverse niveaus wordt er door Tubbergen en Dinkelland dan ook al samengewerkt aan toerisme (provinciaal, regionaal en sub-regionaal). Denk hierbij aan Gemeenschappelijke Regelingen zoals deze t.b.v. economische promotie (Twente Marketing) en t.b.v. Recreatieparken en Routenetwerken (Recreatieschap Twente). Noordoost Twente grenst daarnaast volledig aan Duitsland. Deze grensligging wordt door bezoekers als bijzonder ervaren. Men bezoekt zo twee landen op een dag. De grensbeleving is in Tubbergen en Dinkelland aanwezig, maar biedt nog voldoende ontwikkelkansen. Met name ten aanzien van toerismespreiding. Denk hierbij aan gebieden zoals het Kanaal Almelo-Nordhorn, Hesingen – Hezingen, en de IJterbecker Heide.



**Brede Welvaart (Bruto Twents Geluk) en Positieve Gezondheid:** Gelukkige mensen presteren beter, zowel in hun werk als in hun sociale leven. Twente Board wil daarom samen met partijen in Twente werken aan het vergroten van brede welvaart, dit noemt men het Bruto Twents Geluk. In Twente gaat het niet alleen om financiële groei, maar ook om welzijnsbloei. Twente Marketing sluit met de visie “Vrij zijn in Twente” aan bij dit gedachtegoed.

Het Bruto Twents geluk in Noordoost Twente doet het goed. In vergelijking met de rest van Twente scoren de gemeenten op alle factoren beter. Men ervaart een grote mate van positieve brede welvaart. Hoewel de hoge score op Bruto Twents Geluk niet één-op-één is toe te schrijven tot recreatie en toerisme, blijkt uit divers onderzoek dat de sector hier op verschillende vlakken zeker toe bijdraagt. Vooral in positieve zin; men ervaart trots, profiteert van voorzieningen en er ontstaat vaak meer sociale verbinding. De ontwikkeling van bijvoorbeeld (thematische) routes door de natuur en dorpsommetjes nodigt inwoners uit om te ontmoeten en te bewegen (sporten) in de buitenruimte. Diverse aanvragen uit de samenleving voor dergelijke voorzieningen worden daarom al integraal aangevlogen in samenwerking met onder andere de sportconsulenten cq. -coördinator. Denk hierbij aan de ontwikkeling van het eerste hardloopnetwerk in Noordoost Twente. Op initiatief van meerdere inwoners zijn er per 1 mei 2024 door het Recreatieschap Twente drie bewegwijzerde hardlooproutes in Reutum geopend. Met de ontwikkeling van toeristische voorzieningen draagt de gemeente op deze wijze integraal bij aan de doelstellingen uit de sport- en beweegnota en vice versa.

Onder de noemer ‘positieve gezondheid’ wil de gemeente Tubbergen werken aan inclusie. Mogelijk krijgt in de inclusie-agenda ‘vrije tijd’ een plek. Het beleven van vrije tijd moet voor iedereen mogelijk en voornamelijk toegankelijk zijn. Op dit moment is het onderwerp ‘inclusie’ een thema waar steeds meer ondernemers in de toeristische sector zich mee bezighouden. (Verblijfs)locaties worden in Noordoost Twente rolstoelvriendelijk(er) en er is meer oog voor (mantel)zorggezin. Bij de ontwikkeling van nieuwe toeristische producten, waaronder routes, is met name het onderdeel fysieke toegankelijkheid een beleidszaak om aandacht voor te hebben.

**Generieke maatregelen:** Door diverse (landelijke) beleidsmaatregelen wordt de druk op de vierkante meters in Nederland steeds groter. Generieke maatregelen die meters opeisen hebben impact op het gebied en daarmee ook op de beschikbare ruimte voor (recreatieve) beleving en de ruimte voor ‘de toerist’. Denk hierbij aan grootschalige ontwikkelingen en beleid op het gebied van natuur, energie, duurzaamheid, vluchtelingen en wonen. Voor het behouden en het ontwikkelen van de toeristische sector is het van belang om binnen deze thema’s oog te hebben voor het landschappelijke karakter van Noordoost Twente en de vitaliteit van de (verblijfs)sector. De belangenafwegingen vindt plaats binnen de politiek.